

# प्रभात-स्तुति



प्रसन्नशील महाविहार, ख्यपया

- मूल दीपकरमूर्ति -

- न्धव्यःपि -

- मूल कवि -

श्री हर्षदेव भूपति

भिक्षु सुदर्शन महास्थविर

रत्नसुन्दर शाक्य

# प्रभात - स्तुति

- मूल कवि -

श्री हर्षदेव भूपति

- हय ब्वःपिं -

भिक्षु सुदर्शन महास्थविर

व

रत्नसुन्दर शाक्य

- पिकाक -

न्यूब्वःपिं स्वयं

ने.सं. ११२१ , बु.सं. २५४५, इ.सं. २००१, वि.सं. २०५८

मू - भितका।



मुद्रक :

न्यू नैपात्रम प्रेस

प्रधान कार्यालय :

नवसाल, नागपोखरी, काठमाडौं

फोन : ४३४८५०, ४३४७५३

फ्याबस : (९७७-१) ४३३९२९

शाखा कार्यालय :

शुक्रपथ, न्यूरोड, काठमाडौं

फोन : २५९०३२, २५९४५०

फ्याबस : (९७७-१) २५८६७८

## छत्वाःचा खेँ

‘प्रभात-स्तुति’ - स्वनिगःया बहा-बहिलिइ नसंचाहलय् पाठ  
याइगु छगू तुतः खः । ध्व तुतः हषदिव भूपति विरचित अर्थात् जुजु  
हषदिवं हनाबिज्याःगु संस्कृत भायथा तुतः खः । हषदिव जुजु ने.स.  
२०४ निसें जुजु जुयाबिज्याःये धुंकूगु अले ने.सं. २१९ तक सीदयेक हे  
जुजु जुया च्वनाबिज्याःगु दु । ध्व तुतः वसपोल हषदिव जुजुं च्वया  
बिज्याःगु जुयाः सीदत - गुसः दैं न्त्यवःनिसें थौं तकं  
बहा-बहिलिइ ब्वना वया च्वंगु तुतः जुल । जिगु विचारय् थथे गुसःदैं  
तक मदिकक पाठ याना ब्वना वया च्वंगु ध्व हे छपु तुतः थें ताया ।  
गुसःदैंतक बहाःबहिलिइ सुथ न्हापानं पाठ याइगु व न्त्याना च्वनिगु  
धैगु म्हो महत्त्वया खेँ मखु ।

ध्व ‘प्रभात-स्तुति’ थथे गुसःदैं न्त्यवःनिसें मदिकक थौंतक सुथ  
न्हापानं बहाः-बहिलिइ पाठ यानाच्वंगुलिं ध्वया महत्त्व दत । ध्व  
प्रभात-स्तुतिइ च्वंगु बुद्धयागु वर्णन नं उलि हे दुर्यंक स्याच्चुसे  
च्वच्वंगु दु । तःम्हमधि पौराणिक चःपिलिसें ऐतिहासिक शाक्यमुनि  
बुद्धयागु तुलना यानाः बुद्ध यागु गुण-विशेषता न्त्यःथनातःगु भीसं  
थुइके फयेव धात्यें लुमंके बहःम्ह, आदर्श काये बहःम्ह वसपोल बुद्ध  
हे खः धकाः थुइके फइ, लिसें वसपोल बुद्धयागु बालाक शरण  
वनेफुसा अर्थात् वसपोलया गुण लुमंकाः थःथःपिनि दुर्गुण मदयेकेगु  
कथं न्त्यज्याना वने फुसा भीसं थःगु धर्म-कर्म बालाक पूवंके फु ।  
अले बुद्ध बाहेक जि सुं मेपि शरण मदु धकाः भी-भीसं थःथितिपिसं  
धाय् फयावइ ।

(क)

थुगु 'प्रभात-स्तुति' तुतलय् संस्कृत भाष्या तुतः अले वया  
 क्वसं-नेपालभाषां अर्थ तयाः श्रद्धालु तुतः व्वना बिज्याङ्गपि॑/दिपिं  
 दोहलपाच्चना, थुकिं यानाः तुतः व्वनेगुया नापं तुतलय् छु धैतःगु दु  
 धैगु नं सीके ध्वीके फइ लिसें संस्कृत भाषां तुतः व्वनेगु थें थःगु हे  
 भाषां वहे तुतः व्वनेत न्हयज्यायेत वहे छ्वन्दं च्वयातःगु नेपालभाषाया  
 प्रभात-स्तुति (दशबलस्तोत्रम्) नं नापं पिक्यागु दु । ध्व नेपालभाषाया  
 पच्च अनुवाद भी सकसिनं म्हस्यूम्ह हनमतःम्ह कवि दुर्गालालजुं ने.सं.  
 ११०३ स पिक्या दी धुक्गू खः । वय्कःयागु बचं क्याः थुकि दुष्याके  
 दुगुलिं जिपिं साप लय्ता: । भी न्हापांनिसें तुतः व्वनाच्चंपिसं संस्कृत  
 भाषां तुतः व्वनाःनं अर्थ स्वयाः तुतःया दुख्यं ध्वीके फइ अले न्हून्हूपि॑  
 तुतः व्वने मंदुपिसं थःगु हे भाषां ध्व तुतः पुलांगु हे लचं बहाः-  
 बहिलिइ च्वनाः सुथ न्हापानं व्वना वनेगु याना दीसा भीगु बौद्ध धर्म  
 व संस्कृतिलिसें भीगु भाषानं ल्यनाच्चनिगु जुल लिसें तुतःया दुख्यं नं  
 तुतः व्वनालिसें थुयावनिगु जुल ।

नगरमण्डप श्रीकीर्ति विहार  
 कीर्तिपुर नगरपालिका-१७

१४ तछ्वलागा ११२१

- भिक्षु सुदर्शन महास्थविर

## थःगु नं छुं खेँ

नेपाःया बौद्ध जगतय् अतिकं नां जाःगु 'प्रभात स्तुति' वा 'दशबल-स्तोत्र' छिकपिनि न्त्योने हानं छकः प्रस्तुत याये दयाः साप लयृताः । थुगु प्रभात-स्तुति संस्कृतश्लोकया नापं भीगु थःगु मांभाय् नेपालभाषां अर्थ ब्वने खंगु नापं भीगु थःगु हे भाषां मौलिक संस्कृतय् छ्यलातःगु छन्दय् तुं ब्वने खने दुगुया छत्वाःचा इतिहास हे दु ।

थनिं न्ययदैँ (५० वर्ष) न्त्योया खेँ खः । भी नेपाःया पूर्व (पश्चिम बंगाल, भारत) य् कालिम्पोङ्ग शहर दुगु खः, अनं ल्हासा (तिब्बत) वये-वनिगु छगू मुख्यगु लैं जूगुया कारणं आपालं नेवाःमिपिं उखे लाना च्वंगु खः । उपि आपालं छुं भतिसां बौद्ध धर्म व संस्कृति ब्वलंपि जूयानिंतं तथागत सम्यक्सम्बुद्धया जन्म, सम्बोधिलाभ व महापरिनिर्वाण जुया बिज्याःगु दिं बैशाख पूर्णिमायात बु.सं. २४७० निसें विशेष रूप दैय् दैसं मानय् यानावयाच्वंगु खः । थथेहे बैशाख पूर्णिमा मानेयायेगु क्रमय् २४९५ कवःगु बैशाख पूर्णिमा दिवस भव्यरूपं मानय् यायेत (सार्वजनिक सभाया निंति) भारतया छम्ह प्रकाण्ड बौद्ध पण्डित भदन्त शान्ति शास्त्री (अबलय् शान्ति निकेतनया संस्कृतया प्रोफेसर) यात मूःपाहा या रूपय् बिज्याकूगु खः ।

बैशाख पूर्णिमा कुन्हु सुथनिसें 'धर्मोदय विहार' य् ज्ञानमाला भजनया नापं अनेक तुतः (स्तोत्र) ब्वनेगु नं याःगु जुल । उकी थुगु 'प्रभात-स्तुति' नं दुध्याःगु जुल । 'प्रभात-स्तुति' ब्वना-बिज्यापि-दीपिसं उगु स्तोत्रयात आपालं गडबड (बिन्दु, विसर्ग, मात्राया छुहे परवाह मदये धुंकूगु) यानाः ब्वना बिज्याःगु व ब्वंपिसं थम्ह हे मथुइक

ब्बनाच्चंगु सीका: वसपोल भन्तेन उकियात संशोधन याना: अर्थसमेतं  
तया: 'धर्मदूत' वर्ष-१६, अंक ३-४ (जून-जुलाई १९५१) स  
पिक्याबिज्यात । थुकियात नेपालभाषां अनुवाद याना: "धर्मोदय" या  
सम्पादक भिक्षु महानाम 'कोविद' जुं 'धर्मोदय' वर्ष-४, अंक ११-१२  
(सेप्टेम्बर, १९५१) स पिक्या विज्यात । लुमंके बहःजू, अबलय्  
श्रामणेर सुदर्शन नं 'धर्मोदय' पत्रिकाया सम्पादन-प्रकाशन सहयोगार्थ  
कलकत्ताय् थ्यने धुंकुगु ईः खः ।

'प्रभात-स्तुति' - छवपया बौद्ध समंकृत विहारय् नं ने.सं.  
११०२ (वि.सं. २०३९) या गुला (लच्छयंक जुड्गु बुद्ध-पूजाय) निसें  
ब्बनेगु सुरु यानावयागु खः । अबलये हे थुगु पंक्तिया च्वमिं 'धर्मोदय'  
पत्रिका संकलन यायेगु सुर याये धुंगु खः । उकी 'धर्मोदय' वर्ष - ४,  
अंक ११-१२ (पूर्ण संख्या ४८-४९) नं दुगु जुल । थुकी स्तोत्रया अर्थ  
खंका: बौद्ध समंकृत विहारया प्रमुख उपासक संघरत्न शाक्यं  
सकक्षितं संस्कृत श्लोक नाप छंका छम्हसिनं अर्थ नं  
धायेगु/धाय्केगु यानाहयाबिज्यात ।

थुगु पंक्तिया च्वमिं 'प्रभात-स्तुति' स्तोत्रस बुद्ध्यात च्वच्छायातःगु  
वर्णनं प्रभावित जुया: थः पासा पितनं उगु प्रभाव लाके बीया नितिं उगु  
पत्रिका इनाबीत २६ मासिर २०३९ (ने.सं. ११०३ या शुरु) कुन्हु श्रीघः  
विहारय् वना: फिगू-फिनिगूति न्याना हयागु जुल । श्रीघः विहारं-  
गणमहाविहारय् छकः नं दुखःवनागु जुल । अन सुदर्शन भन्ते बिज्याना  
च्वन । वसपोलयात पत्रिका न्यानाहयागुया लसताया खँ छकः नं प्वंकागु  
जुल । वसपोलनं थुकी (प्रभात-स्तुति) यात भीगु हे भाषां छन्दवद्ध रूपं ब्बने  
दयेके माल धयाबिज्यासें कवि दुर्गालालयात बीत धकाः छगू क्याबिज्यात ।

धात्ये वसपोलं कवि दुर्गालालयात नाप लानाः खँ छुनाः  
गुलिचां मदवं भीगु हे भाषां छन्दोबद्धं रूपं तयार यानाः ने.सं. ११०३  
या गुंला न्त्यवः हे थैहितिया चैत्यनारायण-रामदेवी मानन्धरपाखें  
पिथनेगु मौका बियादिल । थुगु 'प्रभात-स्तुति' या विशेषताया वारय्  
कवि दुर्गालालजुं धयादीगु दु-

"सिद्धपिं ऋषिमुनि, द्यो जक मखु, द्योया द्यो नं द्यं, छम्ह छ्ह हे  
दु, गुम्ह गबलें मद्यं, अर्थात् बुद्धत्व छगू अज्याःगु सुथ खः गुकिया ल्यूने  
चा धैगु हे मदु । ध्व हे खँ तुतःया नुगःचु खः । खँ तःजि थें ब्वयेगु  
कला नं च्वन्त्याः गुलिं सलासः दैलिपा नं ध्वया नःलिसू ल्यनाच्वन ।  
उकिं ध्व तुतः महायानी बौद्ध साहित्यया उत्कृष्टताया दसि खः मधासें  
मगाः ।"

अन्तय, जिगु नं थुलि हे जक धायेगु दु - मूल कविया मूल  
आशय अनुरूप थुकियात न्त्यज्याका (तुतः ब्वनाः) वयाच्वंपिं तुतः  
ब्वंमिपिसं गुलि पुण्य कमय् याःगु खः उकिया प्रभावं सककसिनं  
वसपोल सम्यक् सम्बुद्ध या धर्म व श्रावक संघप्रति परम श्रद्धा उत्पन्न  
यानाः थःथःगु गति ताः लाकावने फयेमा ।

थालाछें त्वाः

- रत्नसुन्दर शाक्य

खप-४

१ दिल्लाध्व ११२१

**नमो बुद्धाय - नमो धर्माय - नमः संघाय**

**स्तुतमपि सुरसंधैः सिद्धगन्धर्वयक्षैः  
दिविभुविसुविचित्रै स्तोत्रवाग्भिर्यतीशैः ।  
अहमपि कृतशक्तिनांमि सम्बुद्धमार्य  
नभसि गरुडयाते किल्यान्ति द्विरेफाः ॥१॥**

**अर्थ:-**

स्वर्गय् व पृथ्वी तसकं बालाः गु स्तुतिवचनं, आर्य बुद्ध-भगवानयागु स्तुति देवगणपिसं, सिद्धतसें गन्धर्व व यक्षतसें व ऋषि-मुनिपिसं याः सां तबि जि (छम्ह तुच्छम्ह प्राणी) थः गु दक्ष शक्ति छथलाः वसपोलयागु स्तुति याः वने तेना । (जिं थथे याः वनागु आपाः सिया मतिइ भल्वयेफु तर थुकि छु ज्वीगु दु ?) छु आकशाय् गरुड ब्ल धायेवं अन भंवः ब्ये मज्जूला ?

**क्षपितद्वुरितपक्षः क्षीणनिःशोषदोषो  
द्वितिकनकवर्णः फुल्लपद्मायताक्ष  
सुरुचिरपरिवेशः सुप्रभामण्डलश्री  
दशबल तव नित्यं सुप्रभातं प्रभातम् ॥२॥**

**अर्थ-**

गुम्हसिया पापपक्ष मदयेधुंकल, गुम्हसिया सकल दोष क्षय जुइ धुंकल, गुम्हसिया भिखा ह्ययाच्चंगु पलेस्वां समान जुयाच्चन, गुम्हसिया वर्ण नाः गु लैं समान जुयाच्चन, गुम्हसिया छचा: ख्यरं साप हे बाँला, गुम्हसिया प्रभामण्डलयागु रशिमं शोभायमान जुयाच्चन, हे दशबलधारी । थथिंजाः म्ह छलपोलया प्रभात न्त्याबलेसनं सुप्रभात जुयाच्चन ।

मदनबलविजेतुः कापथौ च्छेदकर्तुं  
 स्त्रिभुवनहितकर्तुः स्त्रीलताजालहर्तुः  
 शमसुखपश्चदातुभेत्तु रज्ञानशैलं  
 दशबल ! तव नित्यं सुप्रभातं प्रभातम् ॥३॥

अर्थ:-

कामदेवरुपी मारसेनायात त्याका बिज्याःम्ह, कुमार्गयात  
 त्वाःथला बिज्याःम्ह, स्वंगू लोकयातनं हितयाना बिज्याःम्ह, स्त्री  
 (=माया) रुपी गुखिया जालयात मदयेका छ्रवया बिज्याःम्ह, शान्ति-सुख  
 या फल विया बिज्याइम्ह, अज्ञानरुपी पर्वतयात तद्धयाना बिज्याःम्ह, हे  
 दशबलधारी । छलपोलया प्रभात न्त्याबले सनं सुप्रभात जुयाच्चन ।

असुरसुरनराणां योऽग्रजन्माग्रदेवः  
 सकलभुवननाथो लोकसृष्टयेक शब्दः  
 स्वपिति मनुजधाता ह्यब्जयोनिः स्वयम्भूः  
 दशबल ! तव नित्यं सुप्रभातं प्रभातम् ॥४॥

अर्थ:-

गुरुं ह देव, असुर व मनुष्यपिनि मध्यय् दक्षकलय् न्हापा उत्पन्न  
 जुया बिज्यात, गुरुं ह देवतापिनि मध्यय् श्रेष्ठ जुया बिज्याना च्चन,  
 गुरुं ह सकल भुवनया स्वामी जुयाच्चन, गुरुं ह लोकसृष्टिया छगू शब्द  
 जुयाच्चवंगु खः वसपोल कमलं उत्पन्न जुया बिज्याःम्ह, मनुष्यपिंत  
 सृष्टियाना बिज्याःम्ह, स्वयम्भू (ब्रह्मा) न्त्यःवयेका च्चन । तर हे  
 दशबलधारी । छलपोलया प्रभात न्त्याबलेसनं सुप्रभात जुयाच्चन ।

उदयगिरितटस्थो विदुमछेदताम्र  
 स्तिमिरनिकरहन्ता चक्षुरेकः प्रजानां ।  
 रविरपि मदलोलः सर्वथा सोऽपि सुप्तो  
 दशबल । तव नित्यं सुप्रभातं प्रभातम् ॥५॥

अर्थ:-

उदयाचलया सिथय् च्वना विज्याःःम्ह, भिंपू ये ह्याउँगु अन्धकार  
 या पुचःयात चीकव्यवःःम्ह, प्राणिपिनि छगः हे जक मिखा जुया  
 विज्याःःम्ह, सूर्य नं अभिमानं चंचल जुयाः स्याबक न्त्यःवयेकाच्वन । तर  
 हे दशबलधारी । छलपोलया प्रभात न्त्याबलेसनं सुप्रभात जुयाच्वन ।

द्विरववशनपाण्डुः शीतरश्मिः शशाङ्को  
 ज्वलित इव रजन्यां सर्वचुडामणिर्यः  
 अविगतमदरागः सर्वथा सोऽपि सुप्तो  
 दशबल । तव नित्यं सुप्रभातं प्रभातम् ॥६॥

अर्थ:-

किसिया दं ये तुयूगु व सिचुगु किरण दुम्ह चन्द्रमा, गुम्ह  
 सकलया चूडामणि जुयाः चच्छ -चच्छ च्याना च्वनी, वनं मर्द व  
 रागं रहित मजूगु ज्यानितिं व नं मस्त न्त्यः वयेका च्वन । तर हे  
 दशबलधारी । छलपोलया प्रभात न्त्याबलेसनं सुप्रभात जुयाच्वन ।

**प्रवरभुजचतुष्कं : षोडशाद्विद्वक्त्रो  
जपनियमविधिज्ञः साङ्गवेदप्रवत्तता  
अमलकमलयोनि । सोऽपि ब्रह्मा प्रसुप्तो  
दशबल । तव नित्यं सुप्रभातं प्रभातम् ॥७॥**

अर्थ:-

अत्यन्त श्रेष्ठम् जुयाः प्यका लहादुम्ह, प्यपाख्वाम्ह, जप-  
नियमया विधि स्यूम्ह (खुग्) अंगं नाप नापं वेदयागु प्रवचन याइम्ह,  
(विष्णुया नाभिं बुया वःगु) निर्मल पलेस्वां नं उत्पन्न जूम्ह उम्ह ब्रह्मा  
नं न्त्यःवयेका च्वन । तर हे दशबलधारी । छलपोलया प्रभात  
न्त्याबलेसं सुप्रभात जुयाच्वन ।

**हिमगिरिशिखराभः सर्पयज्ञोपवीत  
त्रिपुरवहनदक्षो व्याधचमौत्तरीयः ।  
सह गिरिवरपुञ्च्या सोऽपि सुप्तस्त्रिशूली  
दशबल । तव नित्यं सुप्रभातं प्रभातम् ॥८॥**

अर्थ:-

हिमालय पर्वतया च्वका समान (तुयू वर्णम्ह) म्ह, सर्पया जनेऽ  
धारण याना च्वंम्ह, त्रिपुरासुर दैत्ययात भस्मयाना छवेगुली चतुरम्ह, धुँया  
च्छयंगु न्यया च्वंम्ह, वसपोल विशूली (महाद्वः) नं पार्वतीनापं चनाच्वन ।  
तर हे दशबलधारी । छलपोलया प्रभात न्त्याबले सनं सुप्रभात जुयाच्वन ।

ज्वलित कुलिशपाणि दुर्जयो दानवानां  
सुरपतिरपि शच्या विभ्रमे मूढचेताः ।  
अनिशि निशि प्रसुप्तः कामपञ्चे निमग्नो  
दशबल । तब नित्यं सुप्रभातं प्रभातम् ॥१॥

अर्थ:-

थिनाच्चंगु वज्र लहातिई दुम्ह, दैत्यतसे त्याके मफुम्ह,  
देवतापिनि मालिक (इन्द्र) नं शची (इन्द्राणी) यागु हाव-भावं यानाः  
मूढ चित्त जुया भ्रमय् लानाच्चंम्ह, काम रुपी भ्यातनाले दुना, चच्छ  
निहच्छिं घनाच्चवन । तर हे दशबलधारी । छलपोलया प्रभाव  
न्त्यावलेसनं सुप्रभात जुयाच्चवन ।

कुवलवदलनीलः पुण्डरीकायताक्षः  
सुररिपुवलहन्ता विश्वकीर्तिस्वरूपी ।  
हरिरपि चिरसुप्तो गर्भवासैरमुक्तो  
दशबल । तब नित्यं सुप्रभातं प्रभातम् ॥१३॥

अर्थ:-

वैचुगु पलेस्वां समानं वैचु-वैचु धाःम्ह, तुयूगु पलेस्वां समानं  
ततःग्वःगु मिखाःम्ह, असुर-सेनातयत् नाशयाइम्ह, विश्वय यशस्वी  
जुयाच्चंम्ह, विष्णुं गर्भवासयागु बन्धनय् तक्यनाः ताकाल तक  
न्हःवयेका च्चवन । तर हे दशबलधारी । छलपोलया प्रभात न्त्यावले  
सनं सुप्रभात जुयाच्चवन ।

ज्वलितजटकलापो रत्तताम्नारुणाक्षः  
 पशुपतिरतिकाले सङ्गभङ्गकदक्षः ।  
 समरस ज्वलिताङ्ग, सोऽपि सुप्तो हृताशो  
 दशबल । तव नित्यं सुप्रभातं प्रभातम् ॥११॥

अर्थः-

गुम्हसिया जटाप्वाँय् प्रज्वलित जुया च्वनी, गुम्हसिगु मिखां  
 ह्याउँगु सिजः समान जुयाच्वन, महाद्यःया रमण याइगु समयय् प्रसङ्ग  
 भंग यायेगुली तिपूण जुयाच्वन, समानभावं प्रज्वलित जुयाच्वंगु अंग  
 दुम्ह, उम्ह अग्निदेव नं न्त्वःयेका च्वन । तर हे दशबलधारी ।  
 छलपोलया प्रभाव न्त्यावलेसनं सुप्रभात जुयाच्वन ।

हिमशशिकुमुदाभो मद्यपानारुणाक्षो  
 दृढकठिन भुजाङ्गो लाङ्गलीशक्तिः हस्तः ।  
 बल इह शयितोऽसौ रेवतीकण्ठलग्नो  
 दशबल । तव नित्यं सुप्रभातं प्रभातम् ॥१२॥

अर्थः-

च्वापु, तिमिला व कुमुद (तुयूगु पलेस्वा) समान  
 (रवेत) आभा दुम्ह, मद्यपानं यानाः मिखा ह्याउँ ह्याउँ नःःम्ह, च्वातुगु व  
 स्यल्लागु ल्हाःया अंगं युक्तम्ह, ल्हातिइ हलोरुपी शक्ति धारण याना च्वेम्ह,  
 बलराम, धन (थःकलाः) रेवतीया गःपतय् प्यपुनाः च्वाच्वन । तर हे  
 दशबलधारी । छलपोलया प्रभाव न्त्यावलेसनं सुप्रभात जुयाच्वन ।

गजमुखदशनैकः सर्वथा विघ्नहन्ता  
 अविगतमदवारि: षटपदोत्कीर्णगण्डः ।  
 गणपतिरपि सुप्तो वारुणीपानमत्तो  
 दशबल । तव नित्यं सुप्रभातं प्रभातम् ॥१३॥

अर्थ:-

छपु जक दं दुम्ह किसि ख्वाःम्ह, सर्वप्रकारं विघ्न बाधायात  
 मदयेका बीम्ह, मदरुपी लखं रहित मजूम्ह, भंवः तसें आकीर्ण  
 जुयाच्चंगु गण्डस्थल दुम्ह, गनेशःनं मद्यपानं मत्त जुयाः न्त्यःवयेका  
 च्चन । तर हे दशबलधारी । छलपोलया प्रभाव न्त्यावलेसनं सुप्रभात  
 जुयाच्चन ।

अतसिकुसुमनीलो यस्य शक्तिः कराग्रे  
 नवकमलवपुष्मान् षण्मुखः क्रौञ्चहन्ता ।  
 त्रिणयनतनयोऽसौ नित्यसुप्तः कुमारो  
 दशबल । तव नित्यं सुप्रभातं प्रभातम् ॥१४॥

अर्थ:-

अतसि स्वां समानं बँचुगु वर्णम्ह, शक्ति (आयुध) यात ल्हाया  
 च्चकाय् तथातःम्ह, न्हूगु पलेस्वां थें (शोभायमान) शरीर दुम्ह, क्रौञ्च  
 पर्वतयात तछ्याना छ्वैम्ह, स्वंगः मिखा दुम्ह सिया (महाद्यःया) काय्  
 खुपा ख्वाः दुम्ह कुमार नं सदां न्त्यःवयेका च्चन । तर हे  
 दशबलधारी । छलपोलया प्रभाव न्त्यावलेसनं सुप्रभात जुयाच्चन ।

अशनवसनहीना नित्ययोगानुयुक्ता  
 बहुविविध विधाना प्रेतवद्गधदेहाः ।  
 उभयगति विहीना स्तेऽपि नगनाः प्रसुप्ताः  
 दशबल । तव नित्यं सुप्रभातं प्रभातम् ॥१५॥

अर्थ:-

भोजन व वस्त्रं रहितम्ह, न्त्यावले योग यायेगुली लगय्  
 जुयाच्चंम्ह, अनेक प्रकारयागु (तपस्या) विधान यानाच्चंम्ह, (हानं  
 उकिया नितिं हे) प्रेतत समानं गंसिगु शरीर दुम्ह, निगुलिं गतिं नं हीन  
 जुया च्चंपि इपि दिगम्बरत नं न्त्य बयेका च्चन । तर हे  
 दशबलधारी । छलपोलया प्रभाव न्त्यावले सनं सुप्रभात जुयाच्चन ।

ऋषय इह महान्तो वत्सभृगवङ्गिराद्याः  
 क्रतुपुलह वशिष्ठ व्यास वाल्मीकि गर्गाः ।  
 पर युवति विलाशैर्मोहिता स्तेऽपि सुप्ताः  
 दशबल । तव नित्यं सुप्रभातं प्रभातम् ॥१६॥

अर्थ:-

थन वत्स, भृगु, अङ्गिरा, क्रतु, पुलह, वशिष्ठ, व्यास, वाल्मीकि  
 तथा गर्ग आदि तःतःधंपि ऋषि मुनिपि पर स्त्रीपिनिगु हाव भावं  
 मोहित जुयाः न्त्यःबयेका च्चन । तर हे दशबलधारी । छलपोलया  
 प्रभाव न्त्यावलेसनं सुप्रभात जुयाच्चन ।

यमवरुणकुबेरा यक्षदैत्योरगेन्द्रा  
दिविभुवि गगने वा लोकपालास्तथान्ये  
युवतिमदकटाक्षै वीक्षितास्तेऽपि सुप्ताः  
दशबल । तव नित्यं सुप्रभातं प्रभातम् ॥१७॥

अर्थ:-

यम, वरुण, कुबेर, यक्ष, दैत्य, नागराज, तथा मेपि स्वर्ग, पृथ्वी  
व अन्तरिक्षया लोकपालपि, युवतीपिनिगु जाया च्वंगु केलेहें मिखां  
स्वःयं इपि सकले न्त्यः वयेकी । तर हे दशबलधारी छलपोलया  
प्रभाव न्त्यावलेसनं सुप्रभात जुयाच्वन ।

भवजलधिनिमग्ना मोहजालावृताङ्गा  
मुनिकपिलकणाद्या भामिता मूढचित्तः  
शमसुख परिहीना बालिशास्तेऽपि सुप्ताः  
दशबल । तव नित्यं सुप्रभातं प्रभातम् ॥१८॥

अर्थ:-

संसाररूपी समुद्रय दुबय् जुयाः, मोह-रूपी जालं त्वपुया तःगु  
(चित्ररूपी) अङ्गदुपि, आन्त, मूढ चित्त जुयाः कपिल, कणाद आदि  
मुनिपि शान्ति सुखं रहित जुयाः मूर्खपि जुयाः इपि न दना  
च्वन । तर हे दशबलधारी । छलपोलया प्रभाव न्त्यावलेसनं सुप्रभात  
जुयाच्वन ।

अज्ञाननिदर्जनी तमसि प्रसुप्ता  
 तृष्णा विशालशयने विषयोपधाने ।  
 काले शुभाशुभफले परिवर्तमाने  
 जागर्ति यः सततमेव नमोऽस्तु तस्मै ॥१९॥

अर्थ:-

अज्ञानरूपी न्त्यः यागु चाया अन्धकारय् तृष्णायागु विशालगु  
 लासाय् विषय (भोग) रूपी फुंगया बःकया, शुभ तथा अशुभ फल दुरु  
 काल (चक्र) हिलाः चक्नीगु इलय् गुम्ह निरन्तर रूपं जागृत जुयाच्चन,  
 वसपोलयात जिगु नमस्कार जुल ।

तीर्थेसु गोकुलशतानि पिबन्ति तोयं  
 तूप्तिं व्रजन्ति न च तत् क्षयमभ्युपैति ।  
 तद्वन्मुने ! कविशतैरपि संस्तुतस्य  
 न क्षीयते गुणनिधि गुणसागरस्य ॥२०॥

अर्थ:-

गथे तीर्थ (सरोवरादि) स सलंसः सात लः त्वनाः तृप्त ज्वी तर  
 उगु लः फुना वनी मखु । अथे हे तुं हे मुनि तथागत । सलंसः कवितसें  
 स्तुति याना च्वसां न छलपोल यागु गुणरूपी सागरया गुण गबलें हे  
 फुना वनी मखु ।

सुप्रभातं तवैकस्य ज्ञानोन्मीलितचक्षुषः  
अज्ञानतिभिरान्धानां नित्यमस्तस्थितो रविः॥२१॥

अर्थ:-

ज्ञानं चलाच्वंगु मिखा दया बिज्याःऽह छलपोल याकः  
चित हे जक थन सुप्रभात जुयाच्वन । अज्ञानं यानाः मिखा तिसिना  
च्वंपि (जिपि संसारिक मनूतय्‌ला) न्त्याबले सुर्द्धः अस्ताचलय्  
(विना वनी पाखे) ध्यं थें हे जक जुया च्वनी ।

पुनः प्रभातं पुनरूत्थितो रविः  
पुनः शशाङ्कः पुनरेव शर्वरी ।  
मृत्युर्जरा जन्म तथैव हे मनो !  
गतागतं मूढ कथं न बुध्यसे ॥२२॥

अर्थ:-

हानं सुथ ज्वी, हानं सुर्द्धः लुइ, हान तिमिला  
लुई हानं बहनी जुई । उगु हे नक्सां मृत्यु, जरा व जन्म  
हानं हानं वयां च्वनी तिनि । हे मूर्ख मन । वये वनेगु जुयाच्वंगुयात  
गथे मसिल ?

सुप्रभातं सुनक्षत्रं श्रिया प्रत्यभिनोदितं ।  
बुद्धं धर्मं च संघं च प्रणमाम दिने दिने ॥२३॥

अर्थ:-

शोभायमान जुयाच्चंगु प्रभात समानम् बुद्ध, शोभन नक्षत्र समान धर्म, कल्याणयाइपि हानं श्री प्रेरित (मुहूर्त समान) संघयात न्हिया न्हिथं नमस्कार याये ।

स्तुत्वा लोकगुरुं महामुनिवरं सद्धर्मपुण्यद्वृमं  
निर्द्वन्द्वं हतरागदोषतिमिरं शान्तेन्द्रियं निःस्पृहम् ।  
यत्पुण्यं समुपार्जितं खलुमया तेनेह लोकोऽखिलं  
प्रत्यपृस्तुतिहर्षितो दशबले श्रद्धां परां विन्दताम् ॥२४॥

अर्थ:-

जगद्गुरु, सद्धर्मया पुण्यतरु, द्वन्द्व मदया बिज्याःम्ह, रागदोषया अन्धकारयात विनाश याना बिज्याःम्ह, इन्द्रिय शान्त जुया बिज्याःम्ह, स्मृहामदया बिज्याःम्ह, महानम् मुनिवरया स्तुति यानाः जिं गुलि पुण्य कमय् यानागु खः उकिं लोकपिसं पूर्णरूपं प्रभात कालया स्तुतिं हर्षित जुया (लयताया) दशबलधारी तथागत सम्यक सम्बुद्धया उपरय् परम श्रद्धा उत्पन्न याना काय् फयमा ।

इति श्री हृषदिव भूपति विरचित् दशबल स्तोत्रं समाप्तम् ।

## दशबलस्त्रोत्रम्

नमोबुद्धाय-नमो धर्माय-नमः संघाय  
 ऋषिमुनि व कुबेरं, द्यो व गन्धर्वतयसं  
 स्तुति तवजिक याःसां स्वर्ग पृथ्वी निथासं ।  
 दशबल, थव गच्छें याय् जिनं छंग् पूजा  
 गरुड ब्बल धकाः च्वे भम्बलं व्वे मज्यूला ॥१॥

अलगम्ह फुक पापं, दोष नं छुं मभ्याःम्ह  
 जुलुजुलुगु लुँ ख्वाःम्ह, हो पलेस्वां मिखाम्ह ।  
 जिगिजिगिक म्ह छम्हं रश्मि भल्भल् पिजोम्ह  
 दशबल, सुथ आहा ! छन्त ला न्त्याबलें नं ॥२॥

मखुगु लॅं फुक न्हंकाः मार चन्नंक पाःम्ह  
 जगहितस मिसाया जालं चत चाःम्ह ।  
 वियत सुख व शान्ति शैल-अज्ञान छ्याःम्ह  
 दशबल, सुथ आहा ! छन्त ला न्त्याबलें नं ॥३॥

असुर नर व द्योपिं दक्षबय् न्त्यो पिलूम्ह  
 कमल कुसुम्ह रूपं ॐ सलय् व्यत्क जूम्ह ।  
 त्रिभुवन - जुजु ब्रम्हा धाःम्ह हे नं न्त्यलय् नं  
 दशबल, सुथ आहा ! छन्त ला न्त्याबलें नं ॥४॥

उदय-गुंसिस च्वम्ह द्यांगु भिम्पू थुजोम्ह  
छगलजक जगत्या नेत्र थे ख्यु- नुनीम्ह ।  
अतिकन मद-मत्तं सूर्य चँ चँ धयाःद्यं  
दशबल, सुथ आहा ! छन्त ला न्त्याबलेनं ॥५॥

यचु पिचु किसि-दंथे चच्छ च्यानाः मतापं  
सिचुक जति व्हलीम्ह स्वर्गया चन्द्रमा नं ।  
गुजुगुजु मद-रागं काय्व छुं हे मचाः वं  
दशबल, सुथ आहा ! छन्त ला न्त्याबलेनं ॥६॥

थजिम्ह, गुण च्वजाःम्ह, ख्वाः प्यपा, ल्हाः प्यकाम्ह  
जप-तप-विधि स्यूम्ह, वेद व्याख्यान याःम्ह  
अमल कमल ब्रह्मा धाम्ह हे नं अथे द्यं  
दशबल, सुथ आहा ! छन्त ला न्त्याबलेनं ॥७॥

उन ख्वपुरुँ च्वकाम्ह, सर्पया माः कवखाःम्ह  
त्रिपुर असुर स्याःम्ह, म्हय् धुँछयंगु भुँसाम्ह  
थुम्ह शिव तक हे नं पार्वतीया मुलय् तं  
दशबल, सुथ आहा ! छन्त ला न्त्याबलेनं ॥८॥

असुरगण बुकूम्ह, वज्र छवैच्चंगु ज्वंम्ह  
सुरगणपिनि नायो देव श्री इन्द्रया नं  
शचिलिस्य रति-नालय् बुत्तुबुं थःत लोमं  
दशबल, सुथ आहा ! छन्त ला न्त्याबलें नं ॥१॥

वँचु वँचु पल्यख्वाःम्ह, न्ह उफोस्वां मिखाम्ह  
असुर दमन याःम्ह कीर्तिमान् विष्णु धाःम्ह  
थथिनम्ह हरि सुद्धां गर्भ-जालय् क्यना च्वं  
दशबल, सुथ आहा ! छन्त ला न्त्याबलें नं ॥१०॥

भल भलक जटाप्वाँय्, लूनिभाः ये मिखाम्ह  
रतिलिस्य शिवयात फायगुली साप जाःम्ह  
उति उतिकम्ह च्याःम्ह, अग्निद्यो नं न्त्यलय् तं  
दशबल, सुथ आहा ! छन्त ला न्त्याबलें नं ॥११॥

गुजुगुजुगु मिखाम्ह, च्वापु थे त्वीस्य ख्वाःम्ह  
म्ह-म्हि धिसिमिसि धायाः ल्हाः मुगाः थेतुछाःम्ह  
थथिनम्ह बल हे नं खेती घयपुनाः द्यं  
दशबल, सुथ आहा ! छन्त ला न्त्याबलें नं ॥१२॥

छपु दन किसिख्वाःःम्ह, विघ्न व्याकक नुनीम्ह  
त्त्वकुस भमलभुंसां मुग्ध मोहं मज्जीम्ह  
उम्ह गणपति नापं मद्यपानं भुमिं यं  
दशबल, सुथ आहा ! छन्त ला न्त्याबलें नं ॥१३॥

वँचुगु उन उफोस्वां पद्मया ख्वाः खुपाःःम्ह  
तितमतु जक त्युं हे ल्हाः च्वकां क्रोंच स्याःःम्ह  
चियमफु व कुमारं तक्क नं थःत थःम्हं  
दशबल, सुथ आहा ! छन्त ला न्त्याबलें नं ॥१४॥

नय त्वन्य पुण्य तोताः चान्ह योगय् दुनीपिं  
उगु-थुगु विधि नालाः प्रेतर्थे दुःख स्यूपिं  
अन-थन मदुपिं छुं नगन योगीत हे द्यं  
दशबल, सुथ आहा ! छन्त ला न्त्याबलें नं ॥१५॥

अंगिर व भृगु, वत्स, गर्गपिं नामं जाःपिं  
ऋतु, पुलह, वशिष्ठ, व्यास, वाल्मीकि धाःपिं ।  
ऋषि फुक परमिस्तय् मोहनिं कथ्यव हे द्यं  
दशबल, सुथ आहा ! छन्त ला न्त्याबलें नं ॥१६॥

यम्, वरुण, कुवेर, नागद्यो, दैत्य धाःपि  
दु जुजु गुलि त्रिलोकय् चक्रवर्ती थुजाःपि ।  
क्यल्पहन जक दृष्टिं कय् व लःलः जुयाव.  
दशबल, सुथ आहा ! छन्त ला न्त्याबलेन नं ॥१७॥

भव-खुसिस दुनाः न मोह-पाशं म्ह क्यंकाः  
मुनि कपिल, कणादं ध्वां जुयाः होशा तंकाः ।  
मबुलुगु सुख शान्ति काय् मखं लिक्क दैनं  
दशबल, सुथ आहा ! छन्त ला न्त्याबलेन नं ॥१८॥

अज्ञान न्त्यो सुलिगु खः तमया सुरुद्ग  
तृष्णा पलद्ग दु गुकी विषयादि फुद्ग ।  
थ्वीकाः फलाफल उकी गुम्ह खः मद्यांम्ह  
याय् वैत हे मदिक जिं नुगलं प्रणाम ॥१९॥

गय् सा सलंसल वयाः लख तृप्त ज्वीक  
त्वंसां मसू लख छतिं दु अथें व तीर्थ ।  
अय् हे सलंसल कविं स्तुति छंग् याःसां  
गबलेन मफू गुणनिधी गुण न्त्याक्व तूसां ॥२०॥

छं मिखाय् तो निभाः भल्लं ज्ञानया गन स्वान हो  
जिपिं मिखा मचाःपित्त न्त्याबलै छ्यूंस्य च्वं अहो ॥२१॥

हनं सुथय् ज्वीव निभाः हनं त्वई  
हनं मिला ल्वी बहनी हनं जुई ।  
व थे जरा जन्म व मृत्यु धैगु नं  
अभं मथूला जिगु मूर्ख अय् मन ॥२२॥

सुथ भल्ल, नगु तल्ल, श्री शोभां जजमानगु ।  
बुद्ध धर्म व संघैत नमस्कार सदां जिगु ॥२३॥

हे सद्दर्म्म सिमा, जगद्गुरु जुया च्वंच्वम्ह निर्द्वन्द्वम्ह  
राग द्वेष मदयक इन्द्रिय फुकं धैये चिनातय् फुम्ह ।  
थौं जिं छंगु तुतः ब्वनाः गुलि मुना लोकं वहे पुण्यया  
द्वारं छन्त सहर्ष हन्यमा अत्यन्त श्रद्धा तयाः ॥२४॥

इति श्री वृषदेव भूपति विरचित दशबल  
स्तव स्तोत्रं समाप्तम्





ନଗଟ ମଣ୍ଡପ ଶ୍ରୀକୀର୍ତ୍ତି ବିହାର  
ନିଷ୍ଠାଂ ବୁଦ୍ଧପୂଜା ଯୁଝନ୍ ଥାୟ